

Asia C-326/19

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

23.4.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Italia)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

28.11.2018

Valittaja:

EB

Vastapuolet:

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca – MIUR

Università degli Studi Roma Tre

Pääasian kohde

Valitus, jossa on vaadittu 21.11.2017 päivätyn muistion ”Vastaus asetuksen (decreto-legge) nro 75/2017 20 §:n 8 momentin mukaisen määräaikaisen tutkijan A-työsopimustyyppin jatkamista koskevaan hakemukseen” ja yksinkertaistamisesta ja julkishallinnosta annetun ministerin soveltamisohjeen nro 3/2017 kumoamista ja sen vahvistamista, että valittajalla on oikeus tulla palkatuksi toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen tutkijana tai arvioiduksi lain nro 240/2010 24 §:n 5 momentissa tarkoitettulla tavalla apulaisprofessorin virkaan kutsumista varten.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Kansallisen 15.6.2015 annetun asetuksen (decreto legislativo) nro 81 29 §:n 2 momentin d kohdan ja 4 momentin, 30.3.2001 annetun asetuksen (decreto legislativo) nro 165 36 §:n 2 ja 5 momentin sekä 30.12.2010 annetun lain nro 240

24 §:n 1 ja 3 momentin yhteensopivuus direktiivissä 1999/70/EY tarkoitetun määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen 5 lausekkeen kanssa.

Ennakkoratkaisukysymykset

1) Siitä huolimatta, että jäsenvaltioilla ei ole yleistä velvollisuutta säätää määräaikaisten työsopimusten muuttamisesta toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi, onko Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettuun neuvoston direktiiviin 1999/70/EY sisältyvän puitesopimuksen 5 lauseke, jonka otsikko on ”Väärinkäytöksiä ehkäisevät toimenpiteet”, esteenä sille, – kun tätä tarkastellaan myös yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta – että 15.6.2015 annetun asetuksen nro 81 29 §:n 2 momentin d kohdan ja 4 momentin sekä 30.3.2001 annetun asetuksen nro 165 36 §:n 2 momentin ja 5 momentin kaltaisessa kansallisessa lainsäädännössä kolmivuotisella määräaikaisella työsopimuksella, jota voidaan lain nro 240/2010 24 §:n 3 momentin a kohdan mukaan jatkaa kahdella vuodella, palvelukseen otetuilta yliopistotutkijoilta evätään mahdollisuus työsuhteen muuttamiseen tämän jälkeen toistaiseksi voimassa olevaksi?

2) Siitä huolimatta, että jäsenvaltioilla ei ole yleistä velvollisuutta säätää määräaikaisten työsopimusten muuttamisesta toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi, onko Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettuun neuvoston direktiiviin 1999/70/EY sisältyvän puitesopimuksen 5 lauseke, jonka otsikko on ”Väärinkäytöksiä ehkäisevät toimenpiteet”, esteenä sille, – kun tätä tarkastellaan myös yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta – että kyseisen jäsenvaltion kansalliset tuomioistuimet soveltavat 15.6.2015 annetun asetuksen nro 81 29 §:n 2 momentin d kohdan ja 4 momentin sekä 30.3.2001 annetun asetuksen nro 165 36 §:n 2 momentin ja 5 momentin kaltaista kansallista lainsäädäntöä siten, että oikeus työsuhteen pysyttämiseen myönnetään julkishallinnon palvelukseen joustavalla työsopimuksella, johon sovelletaan luonteeltaan yksityisoikeudellisia työoikeuden sääntöjä, otetuille henkilöille, vaikka julkishallinnon palvelukseen julkisoikeudellisten säännösten nojalla määrääjäksi otetulla henkilöstöllä ei yleensä katsota olevan oikeutta tähän, eikä kansallisessa oikeusjärjestyksessä (edellä mainittujen kansallisten säännösten vuoksi) ole muuta tehokasta keinoa työntekijöihin kohdistuvien väärinkäytösten sanktioimiseksi?

3) Siitä huolimatta, että jäsenvaltioilla ei ole yleistä velvollisuutta säätää määräaikaisten työsopimusten muuttamisesta toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi, onko Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta

puitesopimuksesta 28.6.1999 annettuun neuvoston direktiiviin 1999/70/EY sisältyvän puitesopimuksen 5 lauseke, jonka otsikko on ”Väärinkäytöksiä ehkäisevät toimenpiteet”, esteenä – kun tätä tarkastellaan myös yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta – sellaiselle 30.12.2010 annetun lain nro 240 24 §: n 1 ja 3 momentin kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään tutkijoiden ja yliopistojen välisten määräaikaisten sopimusten tekemisestä ja jatkamisesta viideksi vuodeksi (kolmevuotinen sopimus, jota voidaan jatkaa kahdella vuodella) ja asetetaan sopimusten tekemisen edellytykseksi, että se tapahtuu ”tutkimus- ja opetustehtävien ja opettajien muiden tehtävien sekä opiskelijapalvelutoiminnan suunnittelua varten käytössä olevien resurssien rajoissa” ja sopimusten jatkamisen lisäedellytykseksi, että ”opetus- ja tutkimustyöstä annettu arvio on positiivinen”, vahvistamatta objektiivisia ja läpinäkyviä perusteita sen varmistamiseksi, että kyseisten sopimusten tekeminen ja uudistaminen vastaavat tosiasiasa todellista tarvetta, että sopimukset soveltuvat tavoitellun päämäärän saavuttamiseen ja että ne ovat sen kannalta tarpeellisia, ja joka sisältää näin konkreettinen vaaran tällaisen sopimustyyppin väärinkäytöstä ja on tällä tavoin ristiriidassa puitesopimuksen tavoitteen ja tehokkaan vaikutuksen kanssa?

Unionin oikeuden säännökset, joihin asiassa on viitattu

Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettu neuvoston direktiivi 1999/70/EY (jäljempänä direktiivi 1999/70); erityisesti direktiiviin sisältyvän puitesopimuksen 5 lauseke.

Eurooppalaisesta tutkijoiden peruskirjasta ja tutkijoiden työhönoton säännöstöstä 11.3.2005 annettu komission suositus (2005/251/EY).

Kansalliset oikeussäännöt, joihin asiassa on viitattu

Yliopistojen organisaatiota, akateemista henkilökuntaa ja palvelukseen ottamista koskevista säännöistä sekä hallitukselle annettavasta valtuutuksesta luoda kannustimia yliopistojärjestelmän laadun ja tehokkuuden parantamiseksi 30.12.2010 annettu laki nro 240 (legge del 30 dicembre 2010, n. 240, ”Norme in materia di organizzazione delle università, di personale accademico e reclutamento, nonché delega al Governo per incentivare la qualità e l’efficienza del sistema universitario”; jäljempänä laki nro 240/2010). Erityisesti lain 24 §, jonka otsikko on ”Määräaikaiset tutkijat” ja jonka kahdessa ensimmäisessä momentissa säädetään, että tutkimus- ja opetustoiminnan harjoittamiseksi yliopistot voivat tehdä määräaikaisia työsopimuksia sellaisten hakijoiden kanssa, jotka on valittu julkisilla valintamenettelyillä, joissa on noudatettava asianomaisen yliopiston omaa ohjesääntöä (regolamento) ja jotka on julkaistava [Italian tasavallan] virallisessa lehdessä sekä yliopiston, ministeriön ja Euroopan unionin verkkosivustoilla ja joissa kelpoisuusvaatimuksena on tohtorin (dottore di ricerca)

tutkinto tai vastaava oppiarvo. Ennen valintaa on lisäksi suoritettava hakijoiden ennakoarviointi, joka perustuu suoritettuihin tutkintoihin, ansioluetteloon ja tieteellisiin julkaisuihin. Saman pykälän 3 momentin mukaan tällaiset sopimukset voivat olla muodoltaan ”a) kolmivuotisia sopimuksia, joita voidaan jatkaa enintään kahdella vuodella ja vain yhden kerran edellyttäen, että tutkijan tekemästä opetus- ja tutkimustyöstä annettu arvio on positiivinen (tutkijan A-sopimustyyppi)” tai ”b) kolmivuotisia sopimuksia, jotka on varattu hakijoille, joilla on jo ollut a kohdassa tarkoitettu sopimus” tai ”ensimmäisen tai toisen tason professorin (professore di I o II fascia) tehtävään vaadittavan valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin (abilitazione scientifica nazionale)” läpäisseille sekä muuntotyypisille hakijoille (tutkijan B-sopimustyyppi). Tutkijan B-sopimustyyppin tehneiden ja tieteellisen kelpoisuusarvioinnin läpäisseiden henkilöiden tapauksessa yliopisto arvioi heidät kolmantena sopimusvuonna apulaisprofessorin virkaan kutsumista varten, ja jos arvioinnin tulos on positiivinen, työsopimuksen haltijat otetaan sopimuksen päättyessä apulaisprofessorin virkaan.

Muutoksista ja lisäyksistä 30.3.2001 annettuun asetukseen nro 165 – – 25.5.2017 annettu asetus nro 75 (decreto legislativo del 25 maggio 2017, n. 75, ”Modifiche e integrazioni al decreto legislativo 30 marzo 2001, n. 165 – –”; jäljempänä asetus nro 75/2017). Erityisesti asetuksen 20 §, jonka otsikko on ”Työurien epävakauden poistaminen julkishallinnosta”, 1 momentissa säädetään, että luopuakseen epävakasta työsuhteesta ja rajoittaakseen määräaikaisten työsopimusten käyttöä julkishallinnon elimet voivat kolmivuotiskaudella 2018–2020 tehdä toistaiseksi voimassa olevia työsopimuksia sellaisen henkilöstön kanssa, jotka ”ovat lain nro 124/2015 voimaantulopäivän jälkeen työsuhteessa määräaikaisella sopimuksella palvelukseen ottavassa hallintoelimestä – –; b) on otettu kilpailumenettelyllä määräaikaiseen työsuhteeseen hoitamaan samoja tehtäviä kilpailumenettelyllä, vaikka se olisi ollut jonkin muun kuin palvelukseen ottavan hallintoelimen järjestämä; c) ovat 31.12.2017 mennessä olleet a kohdassa tarkoitettujen palvelukseen ottavan hallintoelimen palveluksessa kahdeksan viime vuoden aikana vähintään kolme vuotta, joko yhtäjaksoisesti tai osissa”. Lisäksi saman pykälän 2 momentin mukaan hallintoelimet voivat edellä mainitun kolmivuotiskauden aikana tietyin edellytyksin käynnistää kilpailumenettelyjä, jotka on tarkoitettu yksinomaan sellaisille työntekijöille, jotka ”a) ovat lain nro 124/2015 voimaantulopäivän jälkeen olleet kilpailun järjestävän hallintoelimen palveluksessa joustavan työsopimuksen perusteella; b) ovat 31.12.2017 mennessä olleet kilpailun järjestävän hallintoelimen palveluksessa kahdeksan viime vuoden aikana vähintään kolme vuotta, joko yhtäjaksoisesti tai jaksoittain”. Saman pykälän 8 momentin mukaan hallintoelimet voivat jatkaa joustavia työsuhteita edellä 1 ja 2 momentissa kuvattuihin menettelyihin osallistuvien henkilöiden kanssa menettelyjen päättymiseen saakka. Kyseisen 20 §:n 9 momentissa puolestaan säädetään, ettei kyseistä pykälää sovelleta valtion oppilaitosten opetushenkilökunnan (professorit, tutkijat, assistentit) tai hallinnollisen, teknisen ja avustavan henkilökunnan palvelukseen ottamiseen ja että julkisten tutkimuslaitosten apurahatutkijat puolestaan kuuluvat kyseisen pykälän 2 momentin soveltamisalaan.

Julkishallinnon palveluksessa tehtävän työn järjestämistä koskevista yleisistä säännöistä 30.3.2001 annettu asetus nro 165 (Decreto legislativo del 30 marzo 2001, n. 165, "Norme generali sull'ordinamento del lavoro alle dipendenze delle amministrazioni pubbliche"), jäljempänä asetus nro 165/2001. Erityisesti sen 3 §:n, jonka otsikko on "Julkisoikeudellisissa palvelussuhteissa työskentelevä henkilöstö", 2 momentissa säädetään, että professorien ja yliopistotutkijoiden määräaikaisiin ja toistaiseksi voimassa oleviin palvelussuhteisiin sovelletaan voimassa olevia säännöksiä näitä palvelussuhteita koskevan erillislainsäädännön voimaantuloon saakka. Saman asetuksen 36 §:n, sellaisena kuin se on ollut voimassa 22.6.2017 alkaen, kahdessa ensimmäisessä momentissa säädetään, että julkishallinto ottaa palvelukseensa yksinomaan toistaiseksi voimassa olevilla työ sopimuksilla, kuitenkin niin, että ne voivat käyttää palkkaamiseen laissa säädettyjä joustavia työ sopimusmuotoja, tosin vain jos tilapäiset tai poikkeukselliset syyt tätä edellyttävät. Saman pykälän 5 momentin mukaan "siitä, että julkishallinto rikkoo työntekijöiden palvelukseen ottamista tai työsuhteita koskevia pakottavia säännöksiä, ei voi missään tapauksessa seurata toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen syntymistä kyseiseen julkishallinnon elimeen, sanotun rajoittamatta tästä mahdollisesti aiheutuvaa vahingonkorvausvastuuta ja seuraamuksia. Työntekijällä on oikeus korvaukseen vahingosta, joka aiheutuu siitä, että työtehtäviä suoritetaan pakottavien säännösten vastaisesti. – –". Saman pykälän 5-quater momentissa säädetään, että 36 §:n vastaisesti tehdyt työ sopimukset ovat mitättömiä. Sen 5-quinquies momentissa säädetään vielä, että kyseistä pykälää "ei sovelleta valtion oppilaitosten opetushenkilökunnan tai hallinnollisen, teknisen ja avustavan henkilökunnan palvelukseen ottamiseen – –, sanotun kuitenkin rajoittamatta 5 momentin soveltamista".

Työ sopimukseen sovellettavista yleisistä säännöksistä ja työnkuvia koskevien säännösten tarkistamisesta 10.12.2014 annetun lain nro 183 1 §:n 7 momentin nojalla 15.6.2015 annettu asetus nro 81 (Decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81, "Disciplina organica dei contratti di lavoro e revisione della normativa in tema di mansioni, a norma dell'articolo 1, comma 7, della legge 10 dicembre 2014, n. 183"; jäljempänä asetus nro 81/2015). Erityisesti sen 19 §, sellaisena kuin sitä sovelletaan nyt tarkasteltavaan tapaukseen, tosin sanoen sen sanamuodon mukaisena, joka sillä oli ennen asetuksella (decreto legge) nro 87/2018 tehtyä muutosta ja jonka mukaan saman työnantajan ja saman työntekijän välisten peräkkäisten määräaikaisten työsuhteiden enimmäispituus oli 36 kuukautta. Saman asetuksen 29 §:n 2 momentin d kohta, joka tuli voimaan 12.8.2018 ja jonka mukaan "tämän luvun soveltamisalan ulkopuolelle jäävät niin ikään – – d) 30.12.2010 annetussa laissa nro 240 tarkoitetut määräaikaiset sopimukset." Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan "tämä ei kuitenkaan rajoita asetuksen nro 165/2001 36 §:n soveltamista".

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Valittaja, EB, on määräaikainen tutkija Università degli Studi "Roma Tre" -yliopistossa (jäljempänä Roma Tre -yliopisto).

- 2 Hänet valittiin lain nro 240/2010 24 §:n 2 momentin mukaisessa avoimessa kilpailussa tutkijan määräaikaiseen kolmivuotiseen työsuhteeseen, jota voidaan jatkaa kerran enintään kahdella vuodella. Lokakuussa 2014 hän läpäisi lisäksi saman lain 16 §:ssä tarkoitetun tieteen- tai oppialakohtaisen valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin hallinto-oikeudessa (IUS/10).
- 3 Ennen työ sopimuksensa voimassaolon päättymistä valittaja jätti laitokselleen hakemuksen työ sopimuksen jatkamiseksi kahdella vuodella, ja jatkokausi myönnettiin 14.5.2015.
- 4 Kahtena seuraavana vuonna Roma Tre -yliopiston oikeustieteen laitos kutsui nimenomaan hallinto-oikeuden osalta apulaisprofessorin virkaan kaksi toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa ollutta tutkijaa, jotka olivat läpäisseet toisen tason (II fascia) valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin lain nro 240/2010 mukaisesti. Määräaikaisille tutkijoille vastaavaa menettelyä ei käynnistetty.
- 5 Valittaja jätti 8.11.2017 asetuksen nro 75/2017 20 §:n 8 momenttiin perustuvan hakemuksen työ sopimuksensa jatkamiseksi. Hakemuksessa hän esitti näkemyksensä, että kyseisen pykälän säännöksiä sovelletaan myös yliopistojen opetushenkilökuntaan, ja pyysi Roma Tre -yliopistoa käynnistämään vuodesta 2018 lähtien kyseisen asetuksen [20 §:n] 1 momentissa tarkoitetun vakinaistamismenettelyn.
- 6 Yliopisto hylkäsi valittajan hakemuksen 21.11.2017 päivätyllä muistiolla sillä perusteella, että yliopiston näkemyksen mukaan asetuksen nro 75/2017 20 §:n 8 momenttia ei sovellettu määräaikaisiin tutkijoihin eivätkä yliopistot lain nro 240/2010 mukaan enää voineet käyttää toistaiseksi voimassa olleissa työsuhteissa olleisiin tutkijoihin aiemmin sovellettuja menettelyjä.
- 7 Valittaja valitti muistiosta ja yksinkertaistamisesta ja julkishallinnosta annetusta ministeriön soveltamisohjeesta nro 3/2017 ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen 6.12.2017 tiedoksi annetulla ja 11.12.2017 tuomioistuimeen jätetyllä valituksella, jossa vaadittiin kyseisten tointen kumoamista. Valittaja vaatii lisäksi tuomioistuinta vahvistamaan hänen oikeutensa tulla palkatuksi toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen tutkijana tai arvioiduksi lain nro 240/2010 24 §:n 5 momentissa tarkoitetulla tavalla apulaisprofessorin virkaan kutsumista varten.
- 8 Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca (opetus-, yliopisto- ja tutkimusministeriö) ja Roma Tre -yliopisto vaativat valituksen hylkäämistä.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 9 Valittaja katsoo, että asetuksen nro 75/2017 20 § on yleispätevä siten, että sitä sovelletaan myös julkisoikeudellisiin työsuhteisiin, toisin sanoen myös A-sopimustyyppin tutkijoihin. Valittajan mukaan valituksenalainen soveltamisohje nro 3/2017, jonka mukaan kyseistä pykälää ei sovelleta julkisoikeudellisessa

palvelussuhteessa olevaan henkilöstöön, on tältä osin direktiivissä 1999/70 tarkoitettun määräaikaista koskevan puitesopimuksen vastainen; kyseisessä puitesopimuksessa työnantajan mahdollisuudelle käyttää määräaikaista työsuhteita asetetaan tiukat ehdot ja väärinkäytösten estämiseksi niiden käyttämiseltä edellytetään perusteltuja syitä.

- 10 Valittaja katsoo, että jos edellä mainitun pykälän ei katsottaisi soveltuvan määräaikaisiin tutkijoihin, siitä seuraisi, että heitä kohdeltaisiin epäyhdenvertaisesti suhteessa julkisten tutkimuslaitosten tutkijoihin, joilla puolestaan on mahdollisuus vakinaistamiseen.
- 11 Valittaja katsoo lisäksi, että lain nro 240/2010 mukaisten määräaikaisten työsuhteiden sulkeminen asetuksen nro 81/2015 29 §:n 2 momentin d kohdan mukaisesti tässä asetuksessa tarkoitettujen määräaikaista työsuhteita koskevien säännösten ja erityisesti sen säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle, jonka mukaan määräaikaisten työsuhteen pituus voi olla enintään 36 kuukautta – on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, koska ei ole perusteltuja syitä siihen, että yliopistotutkijan työsuhteen pitäisi olla määräaikainen, etenkin, kun työsuhte voi jatkua yli kolme vuotta, kuten valittajan tapauksessa. Valittajan tapauksessa työsuhteen pituus – yli 36 kuukautta – on valittajan mukaan ristiriidassa sen vaatimuksen kanssa, että työnantajan tarve on tilapäinen.
- 12 Lisäksi se osa lain nro 240/2010 24 §:n 5 momentista, jossa valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin läpäisseille A-sopimustyyppin tutkijoille ei säädetä mahdollisuutta tulla arvioiduiksi apulaisprofessorin virkaan kutsumista varten, on valittajan mukaan ristiriidassa direktiiviin 1999/70 sisältyvän puitesopimuksen 4 lausekkeessa tarkoitettun syrjintäkiellon periaatteen kanssa.
- 13 Lopuksi valittaja vetoaa myös unionin oikeuden yhdenvertaisuusperiaatteeseen, jonka perusteella muun suotuisan säännöksen puutteessa vertailukohtana olisi käytettävä yksityisen sektorin työntekijöitä (joiden osalta säädetään työsuhteen automaattisesta muuttamisesta toistaiseksi voimassa olevaksi työsuhteeksi), koulujen opettajia (joiden osalta käytössä on varallaololuetteloja ja muita menettelyjä virkaan ottamista varten) ja kaikkia muita julkishallinnon palveluksessa olevia (joihin sovelletaan asetuksen nro 75/2017 20 §:ää).
- 14 Vastapuolena oleva Roma Tre -yliopisto katsoo, ettei asetuksen nro 75/2017 20 §:ää sovelleta asetuksen nro 165/2001 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevaan henkilöstöön, kuten yliopistotutkijoihin. Se katsoo myös, ettei kyseisestä pykälästä aiheudu A-sopimustyyppin tutkijoiden ja muiden työntekijöiden, kuten tutkimuslaitosten apurahatutkijoiden, välille epäyhdenvertaista kohtelua, koska viimeksi mainitut eivät kuulu julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevan henkilöstöön.
- 15 Vastapuoli katsoo lisäksi, että laissa nro 240/2010 tarkoitettuihin B- ja A-sopimustyyppin tutkijoihin sovellettavien säännösten erot ovat perusteltuja, kun

otetaan huomioon, että ensin mainituille on kertynyt enemmän tutkimuskokemusta.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista

- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma asetuksen nro 81/2015 29 §:n 2 momentin d kohdan ja saman pykälän 4 momentin sekä asetuksen nro 165/2001 36 §:n 2 ja 5 momentin yhteensopivuudesta direktiiviin 1999/70 sisältyvän puitesopimuksen 5 lausekkeen kanssa siltä osin, kuin kyse on lain nro 240/2010 24 §:n 3 momentin a kohdassa tarkoitetuista yliopistotutkijoista (niin sanotut A-sopimustyypin tutkijat).
- 17 Asetuksen nro 81/2015 29 §:n 2 momentin d kohdassa nimittäin suljetaan pois mahdollisuus muuttaa tällaisten työntekijöiden määräaikainen työsuhde toistaiseksi voimassa olevaksi työsuhteeksi ja poiketaan samassa asetuksessa olevasta pääsäännöstä, jonka mukaan määräaikaisten työsuhteiden enimmäispituus oli nyt tarkasteltavien tosiseikkojen tapahtumahetkellä 36 kuukautta, minkä jälkeen työsopimus muuttui automaattisesti toistaiseksi voimassa olevaksi.
- 18 Saman pykälän 4 momentissa puolestaan viitataan asetuksen nro 165/2001 36 §:ään, jonka 2 momentin mukaan julkishallinnon elimet voivat käyttää työntekijöiden palkkaamiseen laissa säädettyjä joustavia työsopimusmuotoja tosin vain jos tilapäiset tai poikkeukselliset syyt niin vaativat, ja jonka 5 momentin mukaan ”siitä, että julkishallinto rikkoo työntekijöiden palvelukseen ottamista tai työsuhdetta koskevia pakottavia säännöksiä, ei voi missään tapauksessa seurata toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen syntymistä kyseiseen julkishallinnon elimeen, sanotun rajoittamatta tästä mahdollisesti aiheutuva vahingonkorvausvastuuta ja seuraamuksia. Työntekijällä on oikeus korvaukseen vahingosta, joka aiheutuu työtehtävien suorittamisesta pakottavien säännösten vastaisesti. – –”. Tämä viimeksi mainittu säännöskin sulkee siis nimenomaisesti pois mahdollisuuden muuttaa työsuhde toistaiseksi voimassa olevaksi.
- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa tältä osin unionin tuomioistuimen tuomioon [Martínez Andrés,] C-184/15 [(EU:C:2016:680)], jossa unionin tuomioistuin totesi seuraavaa: ”Jotta säännöstöä, jossa julkisen sektorin osalta kielletään perättäisten määräaikaisten työsopimusten muuttaminen toistaiseksi voimassa olevaksi työsopimukseksi, voidaan pitää puitesopimuksen mukaisena, kyseisen jäsenvaltion sisäiseen oikeusjärjestykseen on – – sisällyttävä julkista sektoria koskevia muita tehokkaita toimenpiteitä perättäisten määräaikaisten sopimusten väärinkäytön estämiseksi ja tarvittaessa seuraamusten määräämiseksi tällaisesta väärinkäytöstä.” Samassa tuomiossa unionin tuomioistuin on lisäksi todennut, että direktiiviin 1999/70 sisältyvän puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohtaa on ”tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kyseisen jäsenvaltion kansalliset tuomioistuimet soveltavat – – kansallista säännöstöä siten, että perättäisten määräaikaisten työsopimusten väärinkäytön tapauksessa

julkishallinnon palveluksessa työsopimuksella, johon sovelletaan työoikeuden sääntöjä, oleville henkilöille myönnetään oikeus työsuhteen pysyttämiseen, mutta tätä oikeutta ei tunnusteta yleisesti kyseisen hallintoelimen hallinto-oikeudellisten säännösten nojalla palvelukseensa ottamalle henkilöstölle, ellei kansallisessa oikeusjärjestyksessä ole olemassa muuta tehokasta toimenpidettä tällaisten väärinkäytösten sanktioimiseksi, minkä varmistaminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.”

- 20 Asetuksen nro 75/2017 20 §:stä käy ilmi, että Italian oikeusjärjestyksessä julkishallinnon palvelukseen joustavalla työsopimuksella, johon sovelletaan luonteeltaan yksityisoikeudellisia työoikeuden sääntöjä, otetuilla henkilöillä on oikeus työsuhteen pysyttämiseen. On muistettava, että valittaja puolestaan kuuluu tutkijana julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa olevaan henkilöstöön.
- 21 Viimeksi mainitun henkilöryhmän osalta kansallisessa oikeusjärjestyksessä ei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä ole mitään tehokasta, työsuhteen muuttamiselle vaihtoehtoista toimenpidettä määräaikaisten työsuhteiden väärinkäytösten sanktioimiseksi. Ainoa tällainen tehokas toimenpide olisi nimittäin korvaus, jonka suuruus vastaisi toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen tekemättä jättämisestä aiheutunutta vahinkoa ja tulonmenetystä.
- 22 Asetuksen nro 165/2001 36 §:n 5 momentissa säädetty korvaus, joka on kuvattu edellä 18 kohdassa, ei siis kansallisen tuomioistuimen näkemyksen mukaan ole tehokas toimenpide, koska kyseessä on pelkkä kiinteämääräinen rahakorvaus. Korvausta todellisesta tulonmenetyksestä aiheutuneesta vahingosta ei siis ole taattu, eikä velvollisuutta tilanteen ennallistamiseen (työsuhteen palauttamiseen) ole.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseinen 36 §, siltä osin kuin siinä säädetään, ettei siitä, että julkishallinto ottaa palvelukseensa työntekijöitä pakottavien säännösten vastaisesti, voi seurata toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen syntymistä kyseiseen hallintoelimeen, herättää kysymyksiä kyseisen pykälän yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, erityisesti nyt tarkasteltavan kaltaisessa tilanteessa.
- 24 Valittaja nimittäin osallistui menestyksellisesti lain nro 240/2010 24 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn, jossa on noudatettava hyvän hallintotavan periaatetta ja jonka perusteella hänet otettiin määräaikaiseen työsuhteeseen, mitä on pidettävä määräaikaisten työsopimuksien väärinkäyttönä ja nyt tarkasteltavan 36 §:n 1 momentissa vahvistetun sen periaatteen vastaisena menettelynä, jonka mukaan julkishallinto ottaa palvelukseensa yksinomaan toistaiseksi voimassa olevilla työsopimuksilla. Kuten edellä todettiin, saman pykälän 2 momentin mukaan muunlaisten sopimusten käyttö on mahdollista vain, jos ”tilapäiset tai poikkeukselliset syyt tätä edellyttävät”.
- 25 Kuten edellisissä kohdissa esitetystä käy ilmi, asetuksen nro 165/2001 36 §:n 2 ja 5 momenttia sovellettaessa työntekijä jää vaille sekä työsopimusta, jota ei

muuteta, että tehokasta korvaussuojaa, mikä on ristiriidassa sekä direktiivin 1999/70 mukaisen puitesopimuksen 5 lausekkeen että yhdenvertaisuusperiaatteen, tehokkuusperiaatteen ja varoittavuusperiaatteen kanssa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa tältä osin lisäksi unionin tuomioistuimen tuomioon Sciotto, C-331/17 (EU:C:2018:859).

- 26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on niin ikään epävarma siitä, ovatko lain nro 240/2010 24 §:n 1 ja 3 momentti yhteensopivia unionin oikeuden kanssa, kun mainitussa pykälässä tutkijoiden työsopimuksen pituudeksi vahvistetaan kolme vuotta, joita voidaan jatkaa kahdella vuodella.
- 27 Direktiivin 1999/70 mukaisen puitesopimuksen 5 lausekkeen 1 kohdan a alakohdan mukaan määräaikaisten työsopimusten uudistamiselle on näet oltava perusteltu syy: sellainen kansallinen säännös ei ole riittävä, jolla sallittaisiin vain yleisesti perättäisten määräaikaisten työsopimusten käyttäminen, niin kuin edellä mainitussa unionin tuomioistuimen tuomiossa myös todettiin.
- 28 Julkishallinnon talousarvioon perustuvilla tai ”opetus- ja tutkimustyöstä annetun positiivisen arvion” kaltaisilla vaatimuksilla, joita työsuhteen jatkamiselle kahdella vuodella on asetettu, ei sitä paitsi voida perustella puitesopimuksen 5 lausekkeessa tarkoitettujen määräaikaisten työsopimuksia koskevia väärinkäytöksiä ehkäisevien toimenpiteiden puuttumista.